
Nyttig kurs om hvordan håndtere feil

AKTUELT I FORENINGEN

LISE B. JOHANNESSEN

lise.berit.johannessen@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling

Sisteårsstudentene på medisinstudiet ved Universitetet i Oslo har tilbud om et todagers kurs i hvordan man kan forberedes på risikoen for å gjøre feil.

MENNESKELIG Å FEILE: Reidun Førde og Øystein Melbø Christiansen foreleste om hvordan man skal håndtere feil på årssamlingen for støttekolleger. Foto: Lise B. Johannessen

Kurset tilbys i siste semester før legene starter som LIS1.

– Det å forberede kommende leger på dette er viktig lærdom, sier professor i medisinsk etikk ved Senter for medisinsk etikk, Universitetet i Oslo, Reidun Førde.

Hun orienterte om kurset på årssamlingen for støttekolleger i januar.

Reidun Førde har gjennom flere år forelest og hatt medansvar for kurset, men jobber nå mest med de kliniske etikkomiteene. I dag er det professor Pål Gulbrandsen som har det overordnede ansvaret.

– Mange medisinstudenter er livredde for å feile. Ideen bak kurset er derfor å lære dem gode holdninger dersom det skjer noe, og hvordan de skal takle det på en god måte, sier hun.

Det er viktig at legene kjenner til hele apparatet dersom det skulle skje en uheldig hendelse. Mange ulike grupper involveres derfor i kurset – både jurister og leger, journalister, pasienter og pårørende, pasient- og brukerombudet og Norsk pasientskadeerstatning. Studentene må kjenne til Norsk pasientskadeerstatning og reglene rundt denne. Kurset tar opp Helsetilsynets rolle og hvordan legen skal håndtere en klagesak, og så må de kjenne medias rolle og hvordan de skal oppføre seg når media banker på døra.

De siste årene har de også hatt med en ung lege som har gjort en feil og som kan fortelle hvordan det oppleves, og de har hatt med pårørende som har opplevd å miste noen.

To ting vektlegges særlig i kurset: Det skal oppleves mindre skremmende å gjøre en feil, og når noe går galt, så skal det håndteres på en ordentlig måte.

– Å gjøre feil betyr ikke nødvendigvis at man er en veldig dårlig lege – eller et veldig dårlig menneske, slik mange føler fordi de ofte ikke klarer å skille mellom legerollen og sin egen identitet som menneske, sier Reidun Førde og legger til:

– Av og til går det godt når man har gjort dumme ting, og av og til går det galt selv om en har gjort så godt en kan – eller ikke gjort så store blødmer. Det kan gå galt uten at noen er å klandre for dette.

Overlevelseskurs

Studentene orienteres om at det er mange måter å feile på, ikke bare at man gir feil medisin eller skjærer feil, dvs. mer tekniske feil, men at de også kan krenke pasientene med holdningene sine. De må vite at dette er noe som har konsekvenser for mange, og at det setter i gang mye.

– Men, sier Førde: Det er viktig ikke å gjøre arbeidet rundt uheldige hendelser bare til det som handler om teknikk og teknologi. Like viktig er å unngå dårlig kommunikasjon og gjøre dårlige etiske valg, dvs. at de velger noe som er stikk i strid med pasientens interesse. Vi legger mye vekt på å formidle at de må møte pasienten og pårørende på en god måte, sier etikkprofessoren.

Kurset er et tilbud til alle studenter, men er ikke obligatorisk.

– Vi kaller det et overlevelseskurs, sier hun. Hvordan skal man overleve i den kompliserte hverdagen man helt sikkert kommer til å stå i.

– *Burde det vært obligatorisk?*

– Ja, kanskje burde det det. Dette er jo noe som nesten alle, i hvert fall om de havner i visse fag, vil komme til å oppleve – og svært mange vil oppleve klagesaker.

Kurset tar blant annet utgangspunkt i en av Legeforeningens «gamle» filmer «Fataalt». Den bygger på en sann historie der en ung lege påtar seg noe han ikke egentlig er helt sikker på. Han har spurt om råd fra en eldre kollega, men denne hadde ikke tid. Det går galt, og da faller den eldre kollegaen ham i ryggen og støtter ham ikke – tvert imot henges han ut overfor de andre kollegene.

– Vi bruker dette som et utgangspunkt for at studentene skal kunne sette seg inn i situasjonen til denne legen. Hvordan kunne han håndtert det annerledes, og hvordan burde de som jobbet tett på ham, håndtert det.

Aktive studenter

– Det er veldig stor aktivitet blant studentene, og det er noe av den morsomste undervisningen jeg har hatt, sier Reidun Førde.

– Jeg har hatt hyggelige møter med studenter som har deltatt på kursene som sier at det var noe av det nyttigste de fikk med seg før de startet legelivet, forteller hun.

I studiet ellers brukes blant annet et såkalt refleksjonsnotat. Det innebærer at når studentene møter praksis, så får de i oppdrag å skrive ned noen situasjoner de synes har vært etisk problematiske. Deretter diskuterer de i grupper for å få frem aktivitet og refleksjon.

– De må ikke forsøke å skjule ting. Har det skjedd noe uheldig, må de fortelle hvordan det var å beklage. Antagelig fører det til færre klagesaker. Å ha en klagesak mot seg er en belastning. Det setter spor resten av livet – uavhengig av om man får en fellende dom eller ikke, sier Førde.

Publisert: 6. mai 2019. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. mars 2026.